

Vrchní inspektor Nash ohleduplně opustil místnost.

A Megan otevřela oči.

„Jerry.“

„Co je, zlato?“

„Provedla jsem to dobře?“

„Jako bys provozovala vyděračství už od kolíbký.“

Megan znovu otevřela oči. Pak zašeptala: „Včera večer - jsem ti psala - pro případ, že by - že by to nevyšlo. Ale už jsem byla moc ospalá. Nedopsala jsem to. Je to tamhle.“

Přešel jsem k psacímu stolu. V malém odřeném zápisníku jsem našel Meganin nedokončený dopis.

„Můj milý Jerry,“ zněl nadpis.

„Četla jsem si ze školního vydání Shakespeara sonet, který začíná:

*A jsi mým myšlenkám jak pokrm hladovému nebo
jak zemi hustý jarní déšť -*

a vidím, že Tě přece jen miluji, protože přesně takhle to cítím...”

*

„Tak to vidíte,“ řekla paní Calthropová, "měla jsem svatou pravdu, že jsem zavolala odborníka.“

Zůstal jsem na ni koukat. Všichni jsme seděli na faře. Venku lilo jako z konve a tady v krbu praskal oheň; paní Calthropová právě přešla pokojem, natrásla podušku ležící na pohovce a pak ji z jakéhosi, jen jí známého důvodu položila na desku klavíru.

„Cože jste udělala?“ zeptal jsem se překvapeně.

„Kdo to byl? A co vlastně podnikl?“

„Nebyl to muž,“ řekla paní Calthropová.

Širokým gestem ukázala na slečnu Marplovou. Stará dáma už to cosi z bílé vlny dopletla a teď zase něco háčkovala z klubka bavlny.

„Tohle je můj odborník,“ řekla paní Calthropová.

„Jane Marplová. Jen se na ni dobře podívejte. Povídám vám, ta ví o rozmanitých druzích lidské zloby víc než kdokoli jiný, koho jsem kdy poznala.“

„Ale, má zlatá, tohle byste vážně neměla říkat,“ polohlasem pronesla slečna Marplová.

„Vždyť je to pravda.“

„Když tak člověk žije na venkovském městečku, jak je rok dlouhý, uvidí různé stránky lidské povahy,“ poznamenala slečna Marplová mírně.

A pak, protože vycítila, že se to od ní očekává, odložila háček a pronesla něžnou staropanenskou přednášku o umění vraždy.

„V takových případech je velice důležité zachovat si naprosto jasnou hlavu. Víte, většina zločinů je až absurdně prostá. Tenhle taky. Chladnokrevný, přímočarý - a docela pochopitelný - ovšem hodně odporným způsobem.“

„Hodně odporným.“

„Pravda byla ve skutečnosti jako na dlani. Vy jste to věděl, vidíte, pane Burtone?“

„Přiznávám se, že ne.“

„Ale ano. Vy jste mi přece všechno objasnil. Viděl jste dokonale vzájemný vztah věcí, ale neměl jste dost sebevědomí, abyste poznal, co vaše pocity znamenají. Začneme s tou do omrzení opakovanou průpovídkou „Není kouře bez ohýnku“. Dopalovala vás, ale

postupoval jste zcela správně a došel jste k pravému významu -kouřová clona. Odvádění pozornosti jinam - každý měl sledovat falešnou stopu, anonymní dopisy - jenže vtip byl v tom, že tu vlastně *žádné* anonymní dopisy nebyly.“

„Ale, drahá slečno Marplová, mohu vás ujistit, že *byly*. Sám jsem jeden dostal.“

„To ano, jenže to nebyly pravé anonymní dopisy. Tady moje milá Maud na to kápla. I zde v mírumilovném Lymstocku je fůra skandálů, a ujišťuji vás, že *každá žena*, která tu žije, by o nich věděla a použila by jich. Ale mužský, víte, ten se o klepy takhle nezajímá -zvlášť ne logicky myslící, nedružný člověk jako Symmington. Žena, která by ty dopisy posílala, byje zaměřila mnohem konkrétněji.

A tak vidíte -když si nevšímáte kouře a přijdete k ohni, víte, kde jste se octl. Vy sám jste si namířil rovnou k faktům. A necháme-li stranou ty dopisy, byl tu jenom jediný fakt -smrt paní Symmingtonové. Pak ovšem následuje především úvaha, kdo by si mohl přát, aby umřela -a kdo vám samozřejmě napadne jako první? Bohužel -*manžel*. A tak se začnete sám sebe ptát, jestli je tu nějaký *důvod*, nějaký *motiv* -například *jiná žena*.

A první věc, kterou tu slyším, je, že u nich v domě žije mladá a neobyčejně půvabná vychovatelka. A už je to jasné, že? Pan Symmington, suchopárný, zdrženlivý, nikterak citový člověk, připoutaný k hádavé, neurotické manželce -a najednou mu vstoupí do cesty toto mladé, zářivé stvoření.

Obávám se, že muži jeho druhu, kteří v pokročilejším věku propadnou lásce, prodělávají tuto nemoc obzvláště těžce. Je to jako šílenství. A pan

Symmington, pokud mohu soudit, nebyl nikdy dvakrát hodný člověk -nebyl ani moc laskavý, ani moc milující, ani moc soucitný -měl všechny negativní povahové vlastnosti, takže neměl opravdu sílu bojovat proti tomu šílenství. A na malém městečku jako Lymstock mohla jeho problém vyřešit jediné manželčina smrt.

Víte, chtěl se s tou dívkou oženit. Elsii velice záleží na veřejném mínění a jemu taky. Kromě toho má Symmington rád svoje děti a nechtěl se jich vzdát. Chtěl mít všechno, svůj dům, své děti, svou úctyhodnost a Elsii. Cena, kterou za to musel zaplatit, byla vražda.

Zvolil, jak soudím, velice chytrý způsob. Ze své advokátní praxe předobře věděl, jak brzy padne podezření na manžela, když manželka neočekávaně zemře - a jde-li o otravu jedem, že je tu možnost exhumace. Připravil tedy smrt, která byla zdánlivě zaviněna něčím jiným. Vytvořil neexistujícího pisatele anonymních dopisů. Chytrý tah byl v tom, že policie bude určitě podezřívat *ženu* -a v jistém smyslu to byla pravda. Všecky ty dopisy *byly* ženské dopisy; tuze chytře je opsal podle případu z loňska i toho, o kterém mu vyprávěl doktor Griffith. Nemyslím tím, že byl tak nešikovný a opisoval je doslova, ale vybral si z nich jednotlivé fráze a slovní obraty, promísil je -a konečný výsledek byl, že ty dopisy dokonale zrcadlily ženskou bytost -pološilenou a zatíženou komplexy.

Znal všechny finty, kterých užívá policie, zkoumání rukopisu, strojopisu a podobně. Zločin už delší dobu připravoval. Všecky obálky naťukal na stroji, dřív nežli jej daroval Ženskému spolku, stránky z knihy vyřízl v Rozmarýnce pravděpodobně už dávno předtím, když

tam jednou v saloně dlouho čekal. Víte, lidi neotvírají tak často knihu kázání!

A nakonec, když už se tu jeho falešné anonymní dopisy staly čímsi běžným, přistoupil přímo k činu. Jednoho krásného odpoledne, když vychovatelka s chlapci i nevlastní dcera měli být venku a služky měly svůj obvyklý volný den. Nemohl tušit, že se malá Agnes pohádá se svým mládencem a vrátí se domů.“

Joanna se zeptala: „Ale *koho* to Agnes *viděla*? Víte *koho*?“

„Nevím. Mohu se to jen dohadovat. A já myslím, že neviděla nikoho.“

„Tak to všechno byly jen falešné kombinace?“

„Ne, ne, děvenko. Chci tím říct, že stála celé odpoledne u okýnka spíže a čekala, až se ten mládenec objeví, a že -že doslovně nikoho neviděla. To znamená: nikdo, vůbec nikdo k domu nepřišel, ani listonoš, ani nikdo jiný. Byla pomalá, a tak jí nějakou dobu trvalo, než si uvědomila, že je to tuze podivné -protože paní Symmingtonová zdánlivě dostala toho odpoledne anonymní dopis.“

„A dostala?“ zeptal jsem se napjatě.

„Ovšemže ne! Jak říkám, tenhle zločin je tak prostý! Její manžel dal prostě kyanid do tuby prášků v jejím pokoji, těch, které si odpoledne brávala, když mívala bolesti. Všecko, co musel Symmington udělat, bylo přijít domů dřív nebo ve stejnou dobu jako Elsie Hollandová, zavolat manželku, a když se neozve odpověď, jít nahoru do jejího pokoje, hodit trochu kyanidu do sklenice čisté vody, kterou obvykle prášky zapíjela, pak hodit zmačkaný dopis k mřížce krbu a někam položit útržek

papíru, na který paní Symmingtonová vlastnoručně napsala: *Už nemohu dál...*“

Tady se slečna Marplová obrátila ke mně:

„I v tomhle jste měl naprosto pravdu, pane Burtone. „Útržek papíru“ to nehrálo. Sebevrazi nepíší dopisy na rozloučenou na kousku papíru. Vezmou si arch dopisního. papíru -a často i obálku. Ano, s útržkem papíru to nebylo v pořádku, a vy jste to věděl.“

„Máte o mně moc vysoké mínění,“ odpověděl jsem. „Nevěděl jsem nic.“

„Ale ano, opravdu ano, pane Burtone. Byl by vás jinak upoutal vzkaz, který vaše sestra načmárala na blok u telefonu?“

Opakoval jsem pomalu: „*Nemohu už dál čekat na telefon od...* -Ano: *Nemohu už dál!*“

Slečna Marplová se na mne zářivě usmála.

„Přesně tak. Pan Symmington našel nějaký takový vzkaz a viděl, že se mu tu naskytuje vhodná příležitost. Schoval si útržek s těmi třemi slovy - a když přišel jeho čas, měl „dopis na rozloučenou“, psaný skutečně rukou paní Symmingtonové.“

„Vyznamenal jsem se ještě nějakým dalším chytrým nápadem?“ zeptal jsem se.

Slečna Marplová na mne zamžourala.

„Víte, vy jste mě přivedl na stopu. Všecka ta fakta jste pro mne nashromáždil -hezky popořádku - a navíc jste mi sdělil to nejdůležitější: že totiž Elsie Hollandová nikdy žádný anonymní dopis nedostala.“

„Ale včera večer,“ řekl jsem, „to jsem si myslel, že pisatelkou těch anonymů byla ona, a že proto jí žádný nepřišel.“

„Oh propána, to ne... Člověk, který píše anonymní dopisy, posílá je skoro vždycky i sám sobě. To je součástí - ano, celé té hry, jak se domnívám. Kdepak, to vaše sdělení mě zajímalo z docela jiného důvodu. Víte, láska k Elsii byla jedinou slabou stránkou pana Symmingtona. Nemohl se přinutit, aby napsal sprostý dopis dívce, kterou miloval. Je to tuze nečekaný, zajímavý rys povahy - a v jistém smyslu ho to ctí – ale tím se prozradil.“

„A to on zabil Agnes?“ zeptala se Joanna. „Vždyť to bylo docela zbytečné!“

„Možná ano, ale vy, děvenko (protože jste nikoho nezabila), si neuvědomujete, že ten člověk potom není schopen naprosto logicky usuzovat a že se mu všechno zdá podezřelé. Bezpochyby slyšel, jak to děvče telefonuje Partridge, jak říká, že ji od smrti paní Symmingtonové cosi trápí a že je tu cosi, čemu nerozumí. Symmington nemůže riskovat -ta hloupá, bláhová služtička cosi viděla, cosi ví.“

„Ale byl zdánlivě celé odpoledne v kanceláři?“

„Myslím, že ji podle všeho zabil, ještě než odešel. Slečna Hollandová byla v jídelně a v kuchyni. Symmington vyšel do haly, otevřel a zavřel domovní dveře, jako by odcházel, a pak vklouzl do malé šatny.

Když v domě nezůstal už nikdo než Agnes, asi zazvonil na domovní zvonek, vklouzl znovu do šatny, pak vyšel, dostal se jí do zad a udeřil ji do hlavy, když otvírala dveře. Poté nacpal její mrtvolu do komůrky, pospíchal do kanceláře a přišel jen o maličko později, pokud si toho vůbec někdo všiml - ale já myslím, že ne. Víte, nikdo nepodezřívá muže.“

„Hnusné zvíře,“ řekla paní Calthropová.

„A není vám ho líto, paní Calthropová?“ zeptal jsem se.

„Ani trochu. Proč?“

„Jen tak -a rád to slyším.“

Joanna řekla:

„Ale proč Aimée Griffithová? Víím, že policie našla tu paličku z Owenovy ordinace -a jehlici taky. Pro muže asi není lehké vrátit takovou věc do kredence v kuchyni. A hádejte, kde to bylo? Říkal mi to inspektor Nash, právě jsem ho cestou k vám potkala. Bylo to v jednom starém, zplesnivělém a vyřazeném fasciklu v Symmingtonově kanceláři. Pozůstalostní řízení po siru Jasperu Harringtonovi-Westovi.“

„Chudák Jasper,“ řekla paní Calthropová. „Byl to můj bratranec. Takový korektní starý mládenec. Toho by trefil šlak!“

„A nebylo šílenství nechávat si ty věci u sebe?“ zeptal jsem se.

„Větší šílenství by asi bylo někde je odhodit,“ namítla paní Calthropová. „Symmingtona přece nikdo nepodezříval.“

„Neudeřil ji paličkou,“ řekla Joanna. „Bylo tam taky závaží od hodin, s vlasy a krví. Ukradl paličku asi až ten den, kdy byla Aimée zatčena, a ukryl vyříznuté stránky u nich v domě. Ale tím se dostávám k své původní otázce. Jak se do toho připletla Aimée Griffithová? Policisté ji přece na vlastní oči viděli, jak píše ten dopis.“

„Ovšem,“ souhlasila slečna Marplová. „Psala ten poslední dopis.“

„Ale proč?“

„Víte, děvenko, jistě jste si všimla, že slečna Griffithová byla celý život zamilovaná do Symmingtona.“

„Chuděra!“ řekla paní Calthropová mechanicky.

„Byli vždycky dobrými přáteli a Aimée si pravděpodobně myslela, že teď, po smrti paní Symmingtonové, snad jednou - no –“slečna Marplová jemnocitně odkašlala. „A pak se začaly trousit klepy o Elsii Hollandové, a to ji myslím pořádně vyvedlo z rovnováhy. Považovala Elsii za vypočítavou, drzou holku, která si chce Symmingtona otočit kolem prstu, a není ho hodna. A proto asi podlehla pokušení. Proč ke všem těm anonymům nepřidat ještě jeden jediný, a to děvče odtud vystrnadit? Asi se jí to zdálo naprosto bezpečné a soudila, že si počíná se vši opatrností.“

„A dál?“ řekla Joanna. „Dopovězte už celý ten příběh.“

„Dovedu si představit,“ řekla slečna Marplová pomalu, „že když ten dopis ukázala slečna Hollandová Symmingtonovi, okamžitě poznal, kdo to psal, a viděl, že se mu tady naskytuje příležitost s celou věcí skoncovat definitivně, jednou provždy, a sám sebe zachránit. Nebylo to nijak pěkné, to opravdu ne, ale víte, měl nahnáno. Policie nedá pokoj, dokud nepolapí pisatele anonymních dopisů. A když ten Elsiin dopis zanesl na policii a zjistil, že policisté viděli Aimée, jak jej píše, vystihl, že tu má šanci -jednu z tisíce -jak to všechno skoncovat. Vzal ten den ke Griffitovým na čaj Elsii i Megan, a protože sám tam šel rovnou z kanceláře a nesl aktovku, mohl v ní snadno přinést vyříznuté stránky a ukrýt je v komůrce pod schody. To, že si zvolil právě toto místo, byl dobrý tah. Připomněl tím nález Agnesiny

mrtvoly a z praktického hlediska to šlo velmi snadno provést. Stačila mu minuta či dvě, když procházel halou do pracovny za Aimée a policisty.“

„Ale přece jen,“ řekl jsem, „vám nemohu odpustit jednu věc, slečno Marplová -že jste do toho zatáhla Megan.“

Slečna Marplová odložila háček, kterým už chvíli zase čile pracovala. Podívala se na mne přes okraj brýlí vážnými očima.

„Můj milý, něco se muselo podniknout. Proti tomu velice chytrému chlapíkovi bez všech skrupulí jsme neměli žádný důkaz“. Potřebovala jsem někoho, kdo by mi pomohl -někoho velice bystrého a odvážného. A právě Megan byla člověk, jakého jsem potrebovala.“

„Bylo to pro ni velice nebezpečné.“

„Ano, bylo to nebezpečné, ale nejsme přece tady na světě, pane Burtone, proto, abychom se vyhýbali nebezpečí, když je v sázce život našeho nevinného bližního. Rozumíte mi?“

Rozuměl jsem.

*

Bylo dopoledne, šel jsem po High Street. Z hokynářství vyšla slečna Emily Bartonová s nákupní brašnou. Měla růžové tváře a oči se jí vzrušeně třpytily.

„Oh bože, pane Burtone, jsem celá pryč! Když si pomyslím, že opravdu jednou pojedu lodí do zámoří!“

„Doufám, že se vám to bude líbit.“

„Oh, jistě bude! Nikdy bych se neodvážila jet samotná. Snad sama Prozřetelnost zařídila, že všechno takhle dopadlo. Už dlouho jsem cítila, že se budu muset

rozloučit s Rozmarýnkou, protože moje jmění se opravdu už moc ztenčilo, ale nemohla jsem snést pomyslení, že by tam bydlil někdo cizí.

Ale teď, když jste si ji koupil vy a chcete tam žít s Megan -to je něco docela jiného. A když drahoušek Aimée po vší té hrůze, kterou prožila, dost dobře neví, do čeho by se měla pustit, a taky bratr se jí žení (je to tak hezké, že jste se tu mezi námi usadili *oba dva!*) -jsem tak ráda, že pojede se mnou! Pobudeme si ve světě hodně dlouho! Vždyť my,“ slečna Emily snížila hlas, "*můžeme jet na cestu kolem světa!* A Aimée je tak báječná, tak praktická! Opravdu si myslím -vy ne? -že to všechno vzalo *šťastný konec!*“

Jen na letmý okamžik jsem si vzpomněl na paní Symmingtonovou a Agnes Woddellovou, ležící pod hřbitovní hlínou, a nezdálo se mi, že by souhlasily. Ale pak mi napadlo, že Agnes neměl ten její mládenec nějak moc rád a že paní Symmingtonová nebyla na Megan zvlášť hodná -a proč je nenechat spát? Tak jako tak všichni musíme jednou umřít! Souhlasil jsem tedy se slečnou Emily, že všechno opravdu vzalo dobrý, ba nejlepší konec.

Šel jsem po High Street a došel jsem k domovní brance Symmingtonových. Megan mi přiběhla naproti. Nepadli jsme si kolem krku, protože s Megan vyrazil ven i obrovský ovčácký pes a málem mě srazil k zemi, takový to byl kolos.

„Není rozkošný?“ zeptala se Megan.

„Stačila by ho polovička. To je náš?“

„Ano, to je svatební dárek od Joanny. Dostali jsme moc krásné svatební dary, vid’? Tu nadýchanou vlněnou věcičku od slečny Marplové -škoda, že nevíme,

k čemu to vlastně je, a pak ten nádherný čajový servis ze starého porcelánu od pana Pye a Elsie mi poslala stojánek na topinky –“

„To je celá Elsie!“ poznamenal jsem.

„A dostala místo u nějakého zubaře a je moc šťastná. A - co jsem to říkala předtím?“

„Vypočítávala jsi svatební dary. Nezapomeň, že když si to rozmyslíš, budeš to muset všechno poslat zpátky.“

„Ba ne, už se nerozmyslím. A co jsme dostali ještě? Ano, paní Calthropová nám poslala egyptského skarabea.“

„Originální žena,“ řekl jsem.

„Ó! Ale to ještě nevíš to nejlepší! Partridge mi právě poslala dárek. Je to nejohavnější čajový ubrus, jaký jsem kdy viděla. Ale myslím, že mě teď musí mít v lásce, protože prý ten ubrus sama vlastnoručně vyšívala.“

„A jsou tam vyšité samé kyselé hrozny a bodláky, ne?“

„Kdepak. Dvě spojené ruce -symbol lásky!“

„Hleďme, hleďme,“ řekl jsem, „Partridge se překonává.“

Megan mě zatáhla do domu.

Řekla:

„Je tu něco, čemu nemohu přijít na kloub. Pes má svůj vlastní obojek i vodítko, ale kromě toho poslala Joanna ještě jeden obojek i svodítkem. Nevíš snad proč?“

„Vím,“ odpověděl jsem, „to je Joannin starý žertík.“

AGATHA CHRISTIE

Není kouře bez ohýnku

Z anglického originálu The Moving Finger
přeložila Vlasta Dvořáčková.

Vydala Euromedia Group k. s. v Praze roku 2001
jako svou 1454. publikaci.

Odpovědná redaktorka Eva Lapáčková.

Technický redaktor David Dvořák.

Počet stran 176.

Sazba Knižní sazba Hogen, Horní Jiřetín.

Tisk Tlačiarne BB, Banská Bystrica.

Vydání čtvrté, v Knižním klubu druhé.